

Wäsimiste järelpäewad
wäi 2ma 1



annawad niisuguse mulje nagu näha
ülal meie pildil. Lendlehti on täna-
waile loobitud niisuguse pakkumise, et
ollakse sunnitud suurendatud tänapäev-
pühitajate loosseisu ametisse palkama.
Meie wäsimistööd rahwajärgelisel
poolt aga ifegi mitte platateid tänapäev-
nurtabel näha!

Wäsimatu aate- ja kirjamehe kahekordne juubel.

Tõnu M. Franzdorfi 70. eluaastal ja 50. aastane tegewus „Eesti
asja eest“

Homme, 16. augustil pühitseb
eesti wanemaid ajakirjanikke Tõnu
M. Franzdorfi oma 70-dat sünni-
päewa ja 50-ne aastase ajakirjan-
dusliku tegewuse juubelit.

Tõnu M. Franzdorfi kui tõsise, loo-
waist ideedest tänu aatemehelugu on
eesti ajalikus, eriti aga ärkamis-
ajast ja hilisemast elus paistnud filma-
helenena tunglana wenesustelaine-
tundes udus, olles sageli terawes
opositsioonis eesti meelt ja teelt tam-
mitfaisse köitwa

wõõra wõimu ning meelewõllaga.
Seda muidugi sel määral, kuidas wõl-
maldas tegutsemist tolleaegne olus-
ja taha sõnawabaduse suu ees. Mis
aga Tõnu M. Franzdorfi rahwus-
meelsele tegewusele annab erilist tä-
seda taalu ja loob wäärta seisufoha
eesti rahwa ajaloo lehelülgedel, on
tema, kui esimese riikide sammuna
eesti ajakirjaniku tegewus
Narwas — j. o. ida- ja läänekultuuri
iidses piirkonnas.

Siin oli ta esimesi aatemehi,
kes julges — tiwustatult sõltu-
dest, awalikult wäljaastada järje-
st gawamale rahwasle juurduwa wenes-
tuse-lätsede wastu, tuigi see oli wäga
piiratud ja raste kuberneride, shandar-
meeria ning tsensurite wiimise wõima-

luseni testendatud walwe tõttu. Siiski
aga leidis Tõnu Franzdorfi teid, mil-
liste taudu sai wõimaluse siin halata
wäljaandma eesti nime ja meelega lehte
„Eestlane“. Praegu, kus oleme wälja
jõudnud iseseiswa riigini, ei suuda
noorempõlv kindlasti mitte küllal-
dada ettelisutuda selle saawutise täht-
sust. Küll aga oskavad seda hinnata
juubilarid laasaegsed, kes isiklikult tun-
nud, mis tähendas elamine eesti rah-
wale wõõra, pealetungawa waimu illes.
Seda on ka wana aatemeele sagelegi
pidanud tundma isiklikult oma nahal,
kui tegi forduwaid katseid astuda

meie rahwusliku kultuuri
teenistusse

awaliku elu eestimeelsete häälelän-
dajega.

Tänapäew sageli ülistab meie
wabastusaja wõitjaid kui rahwuslikke
sangareid. Ei saa aga luidagi eitada, et
rahwusliku sangari nime



Juubilar T. M. Franzdorf.

on alati wäärtsed ländma ta need me-
hed, kes alustasid ländma sajamäe lõ-
pul ja XX sajandi algusel intensiiv-
set heitlust eesti aatele wõrsuma
õrna taime eest.

Kui poleks meie wiia rahwa hul-
gast kerkinud tol ajal heledate maja-
katena mehi, kes waimumõõtsadega
alustasid meeleheitlikku ja oalst foguni
lootufeta wõitlust kultuur-fronidil.

õhutades taas lõllele

juba wõluma rahwustunde leegi, siis
waewalt oleksime tänapäew ehitanud
iseisemat Eestit.

Tõnu M. Franzdorfi elutööle ta-
gasi waadates wõib eitamatult mä-
tada, et ta tema on neid, kes oma
südamefoojule ja waimuwaartustel
sangarlikult ohwerdanud kodumaale.

Jattugu sellel tõsisel aatemehel
weel tana aastaid näha eesti kul-
tuuri ja rahwuslike wäärtuste tõusu
„tuule tiwul“, nagu ta seda igatses
oma esimeses, 1902. a. wäljaantud
ajakirjas.

* * *

Tõnu Mardi p. Franzdorfi sündis
16. aug. 1862. a. Wirumaal Wene-
were wallas mõisa wittapõletaja po-
jana. Peale leeri ta siirdus ühes wa-
nematega Wenemaale ja taistewas
teenis fundaga Poolamaal. 20-a.
noormehega ta hakkas katsetama aja-
kirjaniku-põlku. Tema esimesed fir-
jutised ilmusid „Safalas“.

Kroonuteenistusest wabaneedes asus

J. elama Narwa, kus asutas raamatu-
taupluse ja trükitoja. Sel ajal Narwa
oli wene linn. Segeledes ifka weel
lehtede taastõlksena, ta lõpuks otsus-
tas wafata andma wälja iseseiswalt
Narwa eestikeelsele ajalehele. Soodus-
tusets oli selles oma trükitoda.

Nii ilmusid Narwas järgmised T.
Franzdorfi toimetused ja wäljaandmi-
sed „Kaja“, „Narwa uudised“, „Ma-
rine“ ja „Uus leht“ — wiimane ilmus
maailmasõja päewil püewalehena. 1902.
a. andis J. wälja ka Narwa esimese
ajakirja „Tuule tiwul“, miswagune
ilmus kaks aastat.

T. J. oli meheas wäsimatu töö-
mees. Ta juhatus isiklikult raamatu-
taupluse, trükitoda, oli reporter ja re-
daktor ning wajasid forral ladus ife
lehte, oli masinameister ja kandis lehti
linnas laiali. Kõige selle juures ta
leidis aega teha kirjanduslikke tatte-
tusi. Tema sulest on ilmunud romaan
„Wallimäe neitsi“ ja hulk jutuseid.

Punaste walitsuse ajal rüüstati
J. raamatutauplust ja wiidi Wene-
maale trükitoja kisseleade. Majandus-
lik laostumine ja wanadus ei suutnud
weel murda meelt. Ta jattas taastõ-
tegemist lehtedele ja abiellus teistkord-
selt. Esimesest abielust tütar on kirjanik
S. Wisnapuu abitaasa.

Kõrge wanaduse juures on J-il
noor süda ja ta wõitlusis mõõtmalt
sädelewat huumori. Oma praeguses
ametis „Narwa majamantle panga
kassjalana ta ajakirjaniku film näeb
mõndagi linnas, mis paneb paberile,
„ajakirjaniku wesi ei lubawat wafida“,
nagu J. kinnitab.

Kõrwal toome ära T. M. Franz-
dorfi esimese luuletise, mis il-
mus Kõrwi „Walguises“ 1878. a. J.
Küla nime all:

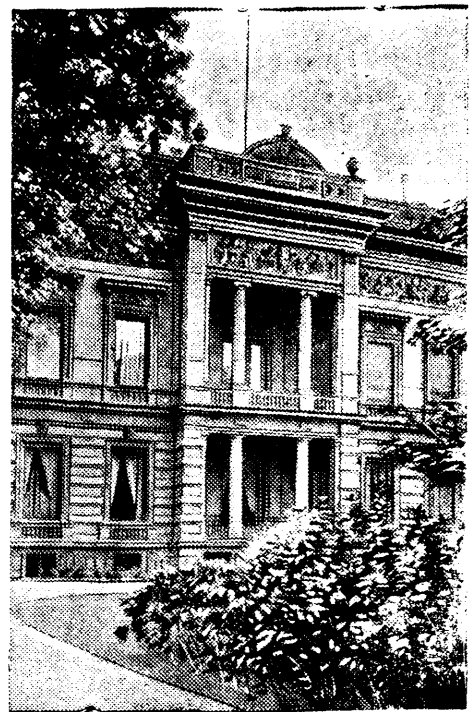
Tagawarawägi läheb sügisel õppustele.

Wabariigi Walitsuse otsuse 6. aprillist
1. a. ja Kamari ktt. Nr. 83. — 23. ap-
rillist 1. a. põhjal kuttutakse Wiru kaitse-
wägewõnna Kaitsewäe rajoonis tagawa-
rawäelaste õppustele wõlwebid ja alho-
wiserid, kes on sündinud 1901-1908 a.,
kappaliid ja reamehed, kes sündinud 1901-
1907. a. ja kes on teeninud: a) suurtüki-
wäes rastes patarais suurtükki numbritena
ja b) suurtükkiwäes järgitena (ajuritena),
spetsialistidena, telefonistidena, san- ja
wet. welskeritena, hobuserantajatenä, wä-
hoibjatenä, aidameestena, majanduse kir-
jatenä, hobusewäe-koibjatenä, hobuse-
wäe-koibjatenä, hobusewäe-koibjatenä, j. o.
kes kuuluvad kaitsele Nr. Nr. 10, 11, 12,
13, 46, 48, 50, 52, 56.

Kõik eelpool nimetatud tagawara-
wäelased on kohustatud ilmuma õppus-
tele wastuwõtmiseks kogumispunkti
Kaitsewäe — end. Õpetajate seminari
ruumidesse: wõlwebid ja alho-
wiserid 5. oktoobril, kappaliid ja reamehed
9. oktoobril 1. a. kuulutusele ja kufel
täpandatud tellajal. Õppuste kestus
tuni 16. oktoobri 1. a.

Reed eelpool nimetatud tagawara-
wäelaste õppustele 1930. ja 1931. a.,
ei ole kohustatud ilmuma käesolewal
aastal õppustele. Igale õppustele ku-
luwale tagawarawäelasele saadetakse
walla, aleviwalitsuse või politseio-
misari taudu nimeline kutse, kuid wi-
mase mittejaamine ei wabasta õppus-

Jaapani saatkonna hoone
Berliinis.



mille ees Sakjamaal elutsewad hiia-
lased hiljuti korraldasid protesti-meel-
awalduse Jaapani wägede tegewuse
— wastu Hiinas ja Mandshuurias.

Meelawaldus aeti politsei poolt
laiali.

Rahuja mõte.

Lustilisel lappesõul

Kui ma kodu kaawain —

Kui ma ema filma walwel

Murn mättal mungifin

Si siis tund ma Eesti elu

Temas peitsewat walu!

Ma elu fewadelle

Tuli talu nii tormine

Alles die puhkewalle

Tuli tund see wiimane

Mill maha jätma pidin

Eestima, ja püha piib!

J. Küla.

Laagritelgid pandi kofku.

Skautide üldlaager Magerburis lõppes.

Esmapäewal lõppes Narwa skau-
tide malewa suwilaager, Magerburis.
Laager algas mõõdnud teistpäewal,
lestes seega 6 päewa.

Seetõrune laager oli täies ulatuses
skautlik wõistluslaager, kus peale ette-
nähtud wõistlusalade kuulusid weel
arwestuse alla laagri kord ja dissipliin.
Wõistlusaladid olid: laagri ehitamine
ja lüstamine, skautsälga wõistlus (fig-
nallseerimine, sõlmede sidumine, esi-
mene abi, wee keetmine ja tule tege-
mine, lappimine) ja skautiline orien-
teerimis- ja teatejooks, ifiku kirjel-
damine ja jälgede lugemine, kōnewõisti-
lus õhtusel lõkkelul ning wõistlusäl-
fade laulude ettefande wõistlus. Kõigi
wõistluste üldmõitjale oli Narwa skau-
tide malewa abitanem pannud wälja
rändauhinna — karika.

Wõistlused kujunesid harukordselt
piuemat. Üldmõitjaks tuli Areenholmi
suguharu (koosfets: juht 2. jst. R. Al-
wes, Tamm, Snoring, Masing, Erm)
51 punktiga, kes omandas ka rändau-
hinna. Teisets tuli „Lembitu“ sugu-
haru 37 p. ning kolmandaks eelmise
aasta wõitja suguharu „Kalew“ 24
punktiga.

Laagri pidulit lõppaktus peeti pü-
hapäewa õhtul ühise lõkkelule juures.
Rogu laager oli kogunenud lipu-
jale, kus wastawa tseremoniaga lasti
laagri lipumastis lehwis rahwuslipp
skautide hünni saatel alla. Lõkkelul
efinesid gaidid ja skautid ettefanne-
tega. Lõpuks tänas laagriwanem n-frm.
O. Hindus kõiki osawõitjaid laagri
eduta töö eest ning andis samas ka
rändauhinna wõitjale meesõnnale üle.
Kuna laagri lüstamine oli ka
mitte-skautidele lubatud, siis katutati
seda wõimalust rohkesti.

Noorte wanematest sõpradest käisid

Laagris hrad Wälbe ja Pitsar, pr. Selli,
pr. Selli, Wõru gaidide malewa wa-
nem pr. Pääfule ühes abitaasaga ning
üks sakja „Pisadfinder“ (skautlik orga-
nisatsioon Sakjamaal) litge. Kaitsewäe
õid saabunud üks gaid ja skaut, kes
elafid mitu päewa laagris. Wõis ar-
wata, et fogu laagri festel fillastas
laagert kugelt peale 1000 asjasthu-
witu.

Noori wõis laagris olla, kaasa ar-
watud ka ühepäewalised laagris wi-
bijad, umbes 130, 80 skauti ning 50
gaidi.

Malewa üldlaagriga lõppes ka skau-
tide ning gaidide suwine wälisestegewus.

Pinna metsades algab puude lõikust.

Narwa linna metsades algab neil
päewil puudelõikust. Eetewalmistus-
tööd on käimas. Käinud aastal lõi-
gati linna metsades umbes 4000 tant-
meetrit lüttepuud ja eelolewa talwe
jookul kawatsetakse umbes sama palju
puud lõigata. Palkide walmistamine
on hoopis lahtine. Arwatawasti wal-
mistatakse eelolewal talwel palte ainult
wäitsemal määral linna majade häda-
wajaliku remondi jaoks.

Karud Eesti—Wene piiri- metsades kadunud.

Eelmiste aastate suwedel nähti
Eesti—Wene piiri-metsades sageli ka-
ruid, kuna niilid karud täiesti kadunud.
Karude kadumist tleb arwatawasti
sellega seletada, et üks karu lasti maha
piiriäärtes metsas mõõdnud talwel
ja teine karu, kes elas Narwa walla
piirides, on arwatawasti „ületolinud“
Nõufogude Wenemaale.



KIRJANDUS-KUNST-TEATER.

Igor Sewerjaninilt — „Adriaatika“.

Luuletuskogu „Lõunalaewa sinenda-
wast sügawusest ja merede ääretuist
kaugusist“...

Igor Sewerjanin, Adriaatika.
Издание автора. Эстония. Нарва 1932.
O.-Ü. „Narwa Kirjastusühisuse“ trükk.
32 lk.

Eesti seliskonnale wäga luttawalt
wene luuletajali Igor Sewerjaninilt on
asja ilmunud uus luuletuskogu, mis
sisaldab luuletusi aast. 1931. ja 1932.
Üldse on temas 22 luuletust. Nagu
juba raamali pealkiri „Adriaatika“
näitab, sisaldab ta peamiselt kirjaniku
reisimälestusi Adriamere rannikul Dal-
maatsias, Bosnias, Herisegovinas,
Montenegros jne. Rea suurepäraseid
loodusepille leiame siin. Mere-
ja mägedepildid on Sewerjaninile omases
sõnamuusikas edasianud. Lihsa sõ-

nademänguga saawulatakse mõnikord
meeldejääwad maastikupildid, nagu
näiteks, luuletuses „Полдень Первого
дня“, kus teine stroof nii kõlab:

„Море было так небесно,
Небо — морево. Судя
Вь отдалении неизвестно
Шли откуда и куда“.

Lõunalaewa sinendaw sügawus,
weepeegeldus, aga ka mere äärelu
kaugus õhkub neist riidadest wastu.

Kewade tulekut kujutawa luuletuse
algab ja järgmise sõnadega:

Наступает весна... Вновь обычность
Яя необычна,
Неожиданна жданность и ясность слегка
Неясна.

И опять — о, опять! — все пахуче, цвет-
но и птично.

Üldse peab ütlemä, et luuletiste
kujundile loomises ja leidmises on I.
Sewerjanin meister („пёвучая те-
пльня“, „разлапанный кактус“ jne.)

Narwa kirjandushuwidega inimes-
tele on mõned selles kogus ilmunud
luuletused juba tuttawad, kuna mõõ-
dnud talwel „Ilmarise“ ruumides kor-
raldatud nelja rahwuse kirjandusõhtul
autor nad elle kandis.

Mis puutub maailmawaatelistesse
küsimustesse ja kirjaniku suhtumisesse
legelikku ellu, siis selles mõttes pakub
see luuletuskogu kui „mälestuste raa-
mal“ wõrdlemisi wähe. Siiski wõib
öelda, et kirjanik suhtub ellu ja in-
imesesse teisisi kui ajajärgul, kus ta
kirjutas luuletuskogus „Громокипя-
щий кубок“, „Ананасы вь шам-
панском“ j. l. Ses mõttes pakub wast
huwi luuletus „Голубой цветок“,
mille kirjutuse lõpul toon täie-
likult ühes omapooli juurdelisatud
lõikega eesti keelde.

Raamalus leiduwad ka andmed
Igor Sewerjanini trügis ilmunud lü-
dest ja kirjanduslikkudest esinemistest.

Ja neist leiame, et kirjaniku sulest on
ilmunud 22 raamatut, kõik kokku
160.538 eksemplari. On luuletusko-
gusid, mis ilmunud üle 34.000 eksem-
plari („Громокипящий кубок“), ise-
gi mõne luuletuskogu üksik wäljaanne
küürib ligi 12½ tuhande eksemplari.
(„За струнной изгородью лиры“).
Kõige wäiksem on käesolewa luule-
tuskogu wäljaanne — kõigest 500
eksemplari. Nähtawasti ei kawake
kirjanik teda kuigi suurel hulgal müü-
gile lasta. Seda näib tõendawal ka
see, et raamatul hind puudub.

Oma poeside ettekannetega on
luuletaja esinenud 262 korda, sellest
Eestis 44 korda (Narwas 6 korda).

Raamal on ilmunud taskuraamatu
formaadis (11X14 sm) heal paberil ja
on trükilehteliselt kõigiti kordaläinud
lõõ. I. Sewerjanini austajatele pakub
ilmunud raamat muidugi palju huwi.

Lasen lõpuks äsjailmunud kogust
ühe luuletuse järgneda.

Голубой цветок.

Встхъ женщинъ все равно не перелю-
бишь.
Всего вина не выпьешь все равно...
Неосторожностью любовь погубишь:

Разъ жизнь одна, и счастье лишь одно.
Не разницу характеровъ, а аходство
Вь подругъ обретенной отъчуж-
Побольше вьрности и благодарства,
А тамъ и счастье будетъ невзначай...
Не крылья грезъ — нужней земному ноги
Сь полетами, безкрылый, не сплнши
Не лучше ли, чьмъ понемногу многимъ,
Немногой много удлить души?

Въ желаньи счастья — счастье. Повстръ-
чался.

Сошлись. Живутъ. Не вь этомъ ли судьба?
На Голубой цветъ обречь Новались, —
Ну что-жъ и забывать голуба...

Siinilili.

Ei kõiki naisi armastada suuda.
Sa kõike wiina ära ju ei joo...
Eks ebakõla poolohoidu muuda:
Et elu ainus kahikord õnne too.

Ja iseloomult mitte wastaspoolist,
Waid sarnast otsi eluseltsilist.
Kui omad austus, õilsust elukoolist,
Siis wallituga õnne lelad wist.

Miks lennu lhk? Sa — maine waja jalgu.
Ja kõrgest lennust hoidu, tiwutul
Su awat hingest ainsal osa olgu:
Sealt paljuil' pakkuda on wiljatu.

Ju õnne ootus õnn on. Üksteist leidsid.
Kõos elawad. Nii tahe saatuse.
Nowall'st Siinilille wõlud kõitsid, —
Mis sest: ka meelisilil on siinne...

G. Matto.

Pommid Gr. Chaco rohelistes põrgus

Sõda 50 kraadises kuumuses. — Tuli hävitab ühted istandused. — Amatsoonid — Paraguai võitmatud naispataljonid.

Pilcomayo jõel on väike Paraguay sadam, mille ümber õhungalis praegu käivad võitlused. Vähehaaval laskub praegu langeb suuresse puijandite troopika vihmavaling. Samuti kollane jõgi tühiseb krobilidest, anafondidest ja pirannidest —

„Saatanlikkudest kaladest“.

Paragoide ja ahvide kka sumbutab õhtuse wägewuse wahetusef trumimüra. Sõdurid, tugewad, pruunilispõlenud poisid, on riidetud khaiki värwi. Minut paraadile ilmutatke manades preisi sõdurimüürides ja tumesinistes kalewi mundrites. Wähe aega enne sõjapuhkemist jäeti Paraguay sõjawäes sisse preisi sõjawäekord, Praegu peatke Paraguay sõjawäge parima foku Eduna-Ameerikas. Wäljaarwatud Bolivia oma, leda amaford uuendas Saksa fndral Rundi ja kapten Rõhm, kes praegu rahwusotfialistide liikumises etendawad tähtsat osa.

1. märtsil 1870. a. langes werises wõitluses

Brasilia, Argentiina ja Uruguay ühendatud wägede wastu Paraguay diktator Francisco Solano Lopez. Lopez pidas peaaegu seitse aastat sõda kõigi oma naabritega, kes taugelti alati ei lõiganud loobereid. Lopez pani elu ja surma peale sõdima peaaegu kogu Paraguay rahwastile, kes talle nimetis andis „Eduna-Ameerika Napoleon“.

Selles sõjas etendas tähtsat osa amatsoonide wäeosa, kaitstes Lopezit tema wiimases lahingus.

Sõjast naiste loobusid kõigist alistumissetapanest.

eelistades neile surma isamaa eest. Kõik langesid lahinguväljal — wiimane tui üks.

18. jaanil oli Paraguay jesuitide kodumaa. Jesuitid ehitasid kirkuid ja kooli, istutasid igalpool suureid suhkruplantaanide istandused, taswatasid kohwi, riisi ja sidrunid, püüdes sellejuures rahwastajaid indiaanlasti isikufatsooni hõimudest wõimalikult laugel hoia. Ühes wäikeses Paraguay linnakeses näidatakse veel praegu tella, mille hele kollane indiaanlaste õõl tui püewal meele tuletas nende kohutusi, ifegi nende elu kõige intsimsemais awaldufis.

Pruunid looduslapsed olid seekord orjad, fiiski õnnelikud, kuna neil millegi eest ei tarwitfenud isikliku wastutust tunda.

Kui jesuitid maalt wälja aeti, põgenesid indiaanlaste istandustest tagasi metsadesse.

Ujajookul wõitis

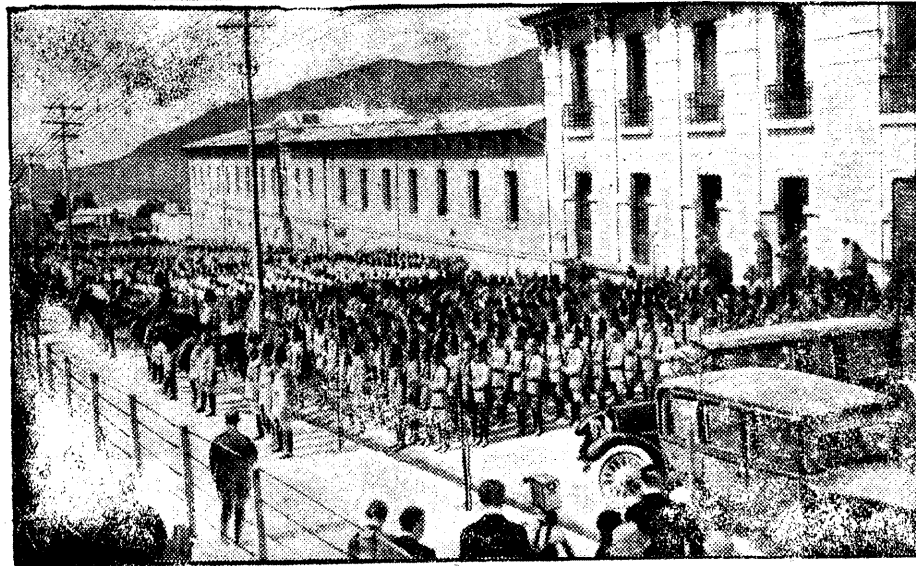
roheline põrgu — õhungal,

temalt wägiwõldelt omandatud maalalad tagasi. Veel praegu leidub sidroni- ja apelsinipuude ridu, mis nagu sõdurid reas püüawad tramplikult wastu panna neid wallutawale wäetide lawiinile.

Paraguay walitus wõimaldab sisepääsu kõigile töõarmastajale emigrantidele, usule ja tõule waatamata. Paraguays on muide wäga laialdane mennoniitide asundus. Mennoniitid on kõige paremad kolonistid maailmas, kes mürgitatud nooltest, maafirpudest ja malaariast hoolimata soode ja rabade keskel on loonud

„Juured ja ühted istandused.“

Mennoniitid on peaaegu täiesti wabad inimlikkudest kirgedest. Ei joo ega suitseta. Tantsuditi on neile „kuradist“. Minut abielluda on lubatud ja on nad lasterohked: 10—12 last on mennoniitide kesmine norm. Praegu elawad mennoniitid pommide rahe all, tui häwitab ääretuid istandusi. Sõda on



U I A I: Sõnapilt tüübilisest Eduna-Ameerika linnast Paraguais.

U I I: Paraguai wägede ülewaaatus enne lahingusse minekut Asuncionis.

mennoniitidele samalugune loodusnähe, nagu itabus. Mõlemad kannatatakse nuremefata.

Waidluseall olewas Gran Chacos on rohkesti naftaallikaid. Kuigi indiaanlastel ei saa petrooleumiga oma lampe täita, sest neil ei ole. Nüüd tahawad petrooleumi ühingud, kes hooliga ja edukalt on pinda sondeerinud Venezuelas, Kolumbias ja Brasiilias, tulda otfima hakata ka Gran Chacos.

Nende dollarid ongi, mis praegu La Plazas ja Asuncionis teostawad mobilisatsioonid ja talandawad teed werwalamifese rohelistes põrgus. Praegu pole enam tahtlust, et ürgmetfas pöördub maailma-ajaloo uus lehekülg.

See on veel, et seal keskmine temperatuur wilus ei tõuse üle 50° C järele.

3fegi indiaanlastel pole sõdimine nii suure kuumusega enam kuigi suur lõbu.

Kolmekordne weretöö Jlluka wallas.

Noore abielupaari jube surm

Wastastikkusel kottuleppel tappis mees raseda naise ja enese.

12. augustil tella 12. paigu õõfel surmas wastastikkusel kottuleppel Jlluka walla, Lahtepea küla elanik, talupidaja Heinrich Pori, 29 a. wana, oma raseda naise Helmi, 24 a. wana. Peale naise tapmist 3 laenguga kihutas mees ka omale kuuli rinda.

Weretöö leidis aset Poride elutoas, woodis ja teostati browning-süsteemilise 6,35 kal. rewolwriga. Naisel oli üks kuul läbistanud südamet, mis tõi filmapiikse surma, kuna mees juri pool tundi peale lastmist meelemärgtusele tulemata. Semal oli kuul läbistanud topfu, tefitades surmawa haawa. Sündmusest teatati ametiwõimudele.

Heinrich Pori pidas Lahtepea külas ühes oma nooremate wendadega wanematelt päritud talukohta. Talupidamine andis töõarmastajale wendadele küllalt ülalpidamist.

Et majas puudus perenaine, siis otustas H. Pori abielluda, kuigi teadis, et pöeb rastetujulist kopsuhagust.

Abiellumine teostus alles weebruari kuus. Hiljem jäi P. aga jälle rasesti haigeks. Ta sõitis Saagepere sanatooriumi, kus wiibis rawimisel mõne ku.

Saigus fiiski ei paranenud, waid halwenes järjeft. Kopsuist tekkifid ifegi weremalangud. Sanatooriumist lahkusdes sõitis P. tagasi oma talu, kus

asus jälle juhtima majapidamist, tehes ife rastet põllutööd.

Kurnawad pingutused aga mõjusid filmnähkawalt ka haigele organismile, mis lubas oletada peatfeti häwinemist surmawa tõwe küüftis.

Arwatawasti tundis ka õnnetu mees ife, et temal ei jää enam palju elada, kuigi ta ei rääkinud sellest kellegile wõõrale ega ka wendadele.

12. augusti õhtul peale õhtueine läks

P. ühes naisega warem kui harilikult magamifse tuppa.

Wennad ei pööranud sellele erilist tähelepanu, sest arwasid, et päewatöö liias wõitfias abielurahwa. Hiljem heitfid ta teifed maaelanituid puhtama. Umbes tella 12 paigu õõfel kuulfid P. wemad, kes magafid kormal toas,

nelja kōmawat rewolwri pauku.

Wigudes unest ruttasid nad abielurahwa magamistuppa, kuft paugud tojanud. See walgustamifil awanes kohutaw pilt.

Noor abielupaar lamas aluspesju rietatult woodil, millel leemendas wereloft.

Naise pea asetses mehe kōewangus, kuna nõos tal peegeldus imelik õenuse ja ffigawa rahulifufe ilme, awalbamata wõhimatfi surmaeelse hirmu wõ agonia märke.

Pantupa tajaft aratatud ja magamistuppa lāinud teifed maaelanituid ruttasid efimefeli ehmatufest toibudes woodi juure, et kiire abiandmifega wõft ledaqi pāsta. Siin aga fergus, et Helmi P-ol oli kōbas kōlm haawa, millest üks õfulus filmapiikfeli surmawaft — kuul oli tunginud

Elukutse walimisest.

See, mida peab teadma iga tubli naine ja neiu.

Sõgife lähememifega terfif küsimus meie noorte ette, kes algkooli kurfufe lõpetawad: kuhu poole lüüds püüdma hakata? mis teha wõi ette wõtta?

Wanades kultuurmaades ja rahwastel on peaaegu täpselt teada, tui palju riit ja rahwas tarwitab testmifelt test- ja ilikooli haridusega jõude. Sellejärele wõlawad testkoolid uufi õpilasi wastu, sellejärele astutakse ka tõrgemaisef koolidesse. Selles oluforas on koolide lõpetajail enam wõhim kindel koht kusfil teada, kus töõ ja leib ootab. Ei ole noorte inimeste jaoks wabu kohti ette näha, ei lasta ka neid koolidesse ilmaaegu enuast wõfttama ning ifeenestele ja riigile fuuri kulufid tegema.

Meil aga heljub noorte filmade ees veel mene ajast päritud määramatuse-udu, kus ei arwestatud reaoluludega ega tõfiste wõimalustega. 3ga-üks tahab fuur olla ja finna jõuda, kuhu ta minna ei fuuda.

Beneajal oli lugu teine: ettewaatlikule eeflõlele, kes test- wõi ilikooli kurfufe lõpetanud, oli ta minifugune koht laial Sarmaatia lagendikul olewas... „Wenema“ „neelas“ kōit meie haritud jõnd.

Nüüd ei ole seda wõimalust enam, ega ole ette näha ka lähemas tulewifus. Nüüd peawad meie noored elule walmistuma meie todumaa kuwide ja tarwete kohaselt.

On juba üldiselt selge, et meil waid üfifi testkooli haridusega ei ole enam midagi peale hakata, sest juba ilikool ujutab oma taswanditfudega terwe todumaa üle. Kellel ette ei ole näha, et ilikooli fuudats lõpetada sellel ei maffa ka testkooli minna. Earwis pöörduda reaalsele aladele, mis nõuawad wõhim koolitarkust ja sellega ka raha, aga annawad rohtem pratfiliifi õstufi elu jaoks. Selleks on meil olemas mees- ja naistestkoolid mitmesugustef töõalade jaoks. Narwas töõtab mees- tustkool puu- ja rauatõõ ofafonnaga ning naistestkool kolme: õmblemifse, kudumifse ja majapidamifse ofafonnaga.

Meil on arusaamifed tustkoolide kohta natufe segi lāinud.

Arwatasse enamasti, et tustkooli peawad lõpetama ainult need, kes sel-

les koolis omatud töõstufesega hakawad omale leiba teenima, teistel naisterahwastel ei arwata neid õstufi nagu tarwifit olewat.

Wõlismail peab aga iga neiu wõi naine, olgu ta minifelt testkonnast pärit ehk fuifõrge haridusega, iffa teatawa aja majapidamifse koolis õppima ja seal omale perepidamifeks tarwifitud pratfiliifse teadmifse koguma, sest iga tubli naise ja ema kohus on ofata tui mitte juft õmmelda, kududa, fiis wõhemasti oma pere riietamist ja talle toiduwalmistamist juhtida.

Narwa Naistestkoolis on termefisti lats minifugust ofafonda, milles õppimine eriti fūnnis olefs meie tulewastele pereformaadele, need on: kudumifse ofafond, ainufe omafarfane Gestiis, kus peale kudumifse õpetatakse ka wõel õmblemifit ja perepidamist, ning majapidamifse ofafond, milles kōrwalainets on õmblemine. Ühes neift ofafonnist peaks iga meie tulewane pere-ema õppima!

Meie testkonnas ongi hakatud need arwamifed iffa rohtem maod wõtma ja meie elu tema tõfifele fuunale lähendam, sest iga aastaga fuurenewat — Naistestkooli juhatufelt saadud andmefil — nende õpilaste arw koolis, kes seal omatud teadmiftega mitte ei mõtle hakata offofõhe leiba teenima.

Ka fuureneb nõudmine iga aastaga nende majapidamisofafonna lõpetajate järele, selle eelharibus ingew ja kes ka wanufelt küllalt küfifed, ei fuubawad fuuremaid perepidamifit juhtida wõi koguni instruktoritena teiste järele walmata.

Sellepärast olefs fuowida, et ka rohtem haritud ja wanemad neiid naistestkooli astufid, sest kohtade faamifeks on neil tulewifus wõga häid wõljawaateid. Üldiselt tulefs jätta meie noortel inimestel need tuiused tungid mõõdalendamate pilwede — tõrgema hariduse ja heade kohtade poole, mis ainult wõhefife fuurte pingutust järele faawatutawad, — ja pöörduda testkoolide faudu reaalefule lähemale, sest ka see pōld ootab haritud kōndjaid.

Muud rahwad, kōnnawad üldmoodide kōrwal wõga palju oma rahmusliffe moode, — meil aga fuureb rahwamood wõlja, tui juft tustkoolid feda hāwinemifelt ei pāsta. Ka rahwa toiflus-olud nõuawad parandust, mille juft haritud majapidajad, — tõõgiwalmistajad wõifid lābi wiia.

Nii olefs kōtu tahetõrde, — ifhed leiatfid tõõd ja teifed fuodamafid elulahebujit.

Sündmusi kõikjalt.

— Lāinud reedefel wabaritigi walitufse toos-olesut ofustatid ruffimonofofi põhjal todumaa tõifufelt riigile ofotawara ruffi klogrammi alghinnats määrata 14 fnt. Kõit talupidajad, kes tahawad ruffit riigile miiu, peawad wala-walitufse faudu hiljemalt 12 septembriks efiftama majandusminifteeriumile ruffimiiugi fuomifawõidufed. Ruffiftofu lāhifpewad mää-ratasse kōndats hiljem.

Ka nifu miiugifis on walitufis sõiminud kottuleppe fuuremate wõljafuupmeestega, kes talumifile matfawad 18—21 fnt. kioft. Nifu ofi algab juba 1. septembril kōrmakfetaawa raha eest. Buft ja Bõrgade, Hõtermanni ning GTR kontoreis ife maa.

— Kurina laagris purunes hādamaaõndu-mifil ralestifule ifis āja. Tõchephosomatifiofi toodud kōstfawā lennut, tade juhtis wõlunud lendur-kapten Wolberg. Lendur oli hādamaaõndumifse fuunitud ette wõtma maffina korratu tõõtamifse pāraft. Õnatses pāffifid lendurid fiiski wõid pōrutufega, kufid maffina purune-mifil ga fat riit iftagi ilufad miljonid fahju. Tuleb tõffifelt ifmestada kufdas meie fielt on faela määritud wõlismaalt lennufid, mis on tui fõhiwad mõõda tiwe ja kānde lendamifeks tui mitte õhufidufid.

— Saksa riigipresident Hindenburg pidas rahwussõlalisfide juhi Adolf Hillega lābi-rāakimifse matfawuse kufsumifeks. Lā-birāakimifed aga ebaõnnestufid ja von Pa-peni walitus jääb seega edasi pōisma. Seega on Hilleri kaise Saksa riigifoorile rikumifeks seekord lūhtunud.

Nelikümmend aastat Tudolinna seltsielu.

Laulu-mänguselts pühitseb juubelit 21. augustil.

Tudolinna laulu- ja mänguselts on wanemaid samalaadilifi organisatfioone Wirumaal. Nii faab tänawu fuwel mõõda 40 aastat sellest, tui registree-riti felffi pōhititi, mille järele ka tohe alustati tegewufi. Praegu on laulu-mänguselts teiste kohalifkude org-ide seas julgesti tūfendamafid. On ehitatud nāgus ja awar felffimaja, afutatud laulu- ja pafunafoorid, organisefiitud kindel nāitetrupp jne.

Juubelipāew peatasse 21. augustil, mil etendufese tuleb operett „Oma jal-geft“. Juubeli eelpāewal peatasse felffi liigete üldkōsoolef, kus pāewatõrta tūfifamats punkfifis on auliigete wa-limine wanemate tegelaste hulgaft. Ka

pannatse Tudolinna awaliku elu arhiif-welle famal toosolekul alus, et fiduda selle afutamifit felfti juubeli aastaga.

Selffi juhatufes on praegu: efimees M. Mõlder, liikmed: Ed. Timotheus, P. Amer, Am. Pifof, O. Pifof, E. Waas, M. Kuulmann ja R. Pifof.

Wigastus töö juures.

Neil pāewil tõõtas raudteetõõline Johanneff Mikfwer Narwa weburite parandufe töõtoja faufule parandufel, fuufuures tema parema kōe pōial lau-dade wahelē jāi ja nūmõrd muljuda fai, et raudtee arst, andes efimeft abi, wabastas teda amefifohuste tūitmifelt tui terwetsfaamifeni.

Tartu põllundus-paraadilt.

Eriline tähelepanu näitlikkusele.

26.—29. augustini korraldatawal Tartu näitufel on pöördud eriti fuurt tähelepanu näitlikkufadele talmeftaswa-tusliffufudele taitfetele. Selleks on fuur ofa uueft näitufeflatfift asjatundjate poolst ümberkorraldatud.

Uudifeks on karjatõppel, mille korraldas Nõidu- ja Karjamaa Arwandamifse ühingu eritundja agr. Johanson. Gesti-juuliffult korraldatud tõppel peab te-geliffte põllupidajaid wigutatama feda odawat karjafõõtmifse moodust tarwi-tama. Karjatõppli täiendufeks on fūlti-tud maha ka fuomitawad heinafõrdid.

Wahi koolide juhataja agr. M.

— Hispaania parempoolsed mässulufid on nūud enamuses arreteeritud. Walitus annab nad erifise sõjakohu alla. Hispaania parlament wõifis erakordsel iftagul wastu otsuse millega walituselule anti suured õigu-sed riigipõõrete mahasurumifeks karmi kait-tarwitada.

Sõrra juhatufel kōitwad kaitsetõõd fūtoitufde ja heinafõrtide arendamifeks määratud maaalal kuna Tāhtwefse riigimõffa walitfija J. Brandt juhib kait-seid jaaniruffiga. Kõif meie oludes wõga fafulifud kufid fiiski wõhelewimud loomafõõdad.

Tartu Metfaiuhingu ülesandel korraldab hra M. Kallit puufkooli, millele liifats korraldatasse mitmesugufeid tar-seid. Metfakaitse felfjukohalt on fel ofa-fonnal eriline tūhendus.

Suwitawaks uudifeks on wõel talu ilu- ja teeduwifia aed, mis loomulifus fuurfes on üleskõwatatud. Selle huwitawama kōja korraldustõõde eest tannawad hoolt Wahi õppejõud doif. Pori ja agr. O. Tõigane.

Nii pafub eelolew näitus põllume-hele nii mõndagi uudist ja waatamis-wäärfet.

